

Výňatek z knihy

LOSÝ V SRDCI EVROPY

Od klasických ke stíracím

Vydalo Nakladatelství Olympia, a.s.
SAZKA - OLYMPIA 2002
Edice Sazka
autor Ivo Kasal

JUDr. Ivo Kasal

(čtyřicátéprvní pokračování)

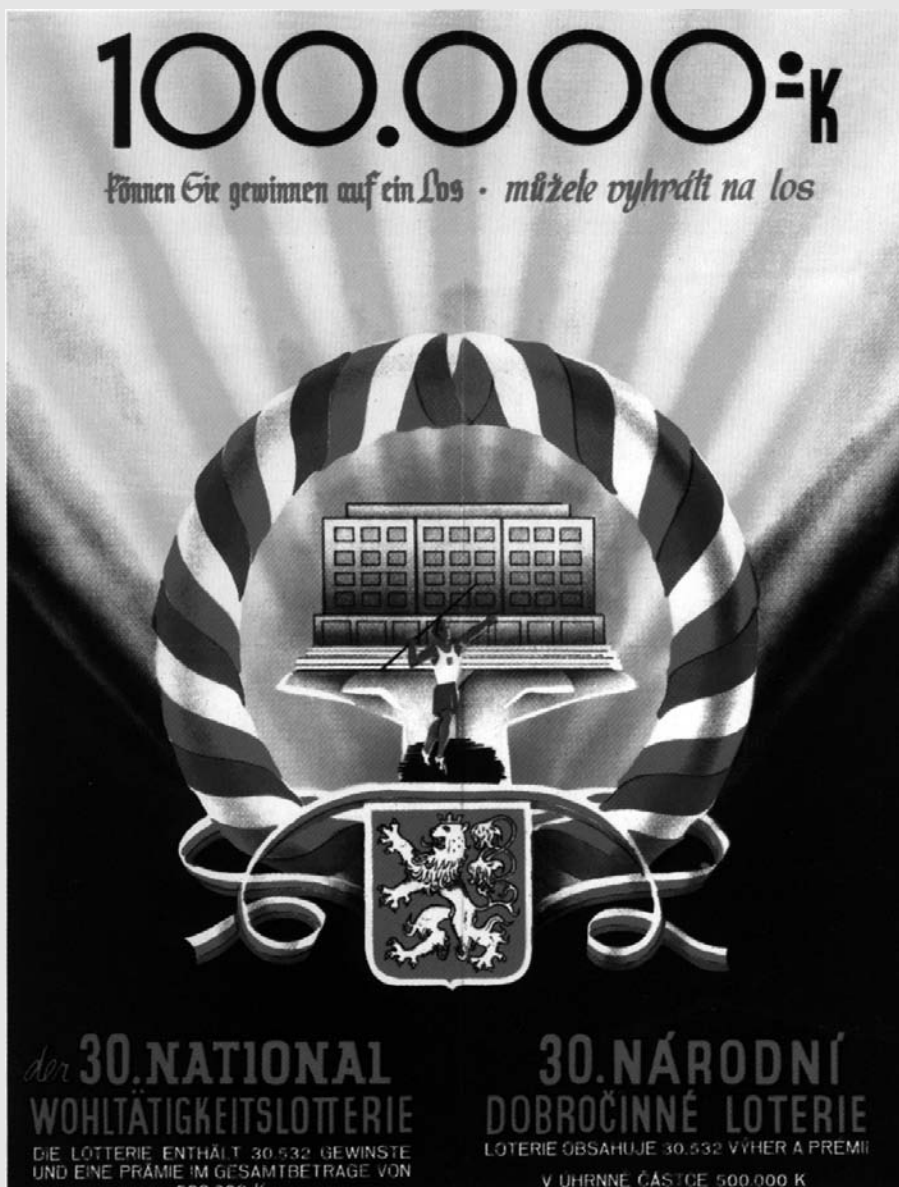
STÁTNÍ DOBROČINNÉ LOTÉRIE

Její losy nebyly očíslovány, ale pouze označeny jako 1918-1938 Jubilejní státní dobročinná loterie na oslavu dvacátého výročí Československé republiky ve prospěch Československého Červeného kříže. Hodnota výher a premií měla poprvé dosáhnout jednoho milionu korun. Také extrémně vysoký počet losů - 600 000 - byl v té době raritou. Tah „neodvolatelně“ stanovený na 15. prosince 1938 byl po Mnichovu přeložen na 7. červen 1939, což bylo vyznačováno přímo na losích nad podpisem ředitele Státních loterií Německa, 15. března 1939 však způsobil, že se tah losů této oslavné dobročinné loterie již nekonal, nebylo co slavit, Československo neexistovalo. (Kam se vybrané prostředky poděly, či jak byli hráči odškodněni, jsem však přes všechnu snahu nezjistil.) Jistou zvláštností, tentokrát z jiného pohledu,

byla i následující dobročinná loterie. Přestože se připravovala a také proběhla v novém Protektorátu Čechy a Morava, byla označena pořadovým číslem 27, což dokazovalo kontinuitu s předchozími loterieri. Navíc se stále jmenovala podle původních direktiv z roku 1919 Státní dobročinná loterie, přestože o suverénním státu v klasickém slova smyslu se již hovořit nedalo. Její účel byl na losích vymezen přesně takto:
VE PROSPĚCH VÝPRAVY ČES. BORCŮ NA OLYMPIJSKÉ HRÝ V R. 1940 A TĚLOVÝCHOVY. Zkratka čes. přitom vůbec nemusela být použita, ale vzbuzovala dojem přetrvávajícího Československa. Přestože byl text již povinně česko-německý, podařilo se Loternímu ředitelství umístit český text před německý na levou stranu losů. V následující emisi tomu již bylo samozřejmě obráceně a hlavně slovo „státní“ tentokrát neuniklo pozornosti a bylo nahrazeno slovem

„národní“. Číslování však bylo zachováno a nebylo doplněno novou číslovkou s uvedením číselné řady v závorce jako u loterie třídní, Přes všechny potíže pracovníci Loterního ředitelství prosadili a udrželi název Zkrášlete svoji vlast, který v německém překladu nemohl okupantům uniknout. Tisk „národních“ losů pro Loterní ředitelství zajistila pražská Unie, později tiskárna Impresa. Grafickou úpravu měli na starosti Motl, později Morávek a další. Kam se vybrané peníze z této loterie poděly, není zdokladováno. U dalších čtyř „národních“ dobročinných loterií dokonce chybí i sdělení, k jakému účelu budou prostředky vůbec použity. Nic z toho však veřejnosti vůbec nevadilo, protože na losech i propagačních

materiálech zůstalo to nejdůležitější - symbol československého státu - český dvouocasý lev! V následujících loteriích se dobročinný účel zase objasnil a navíc se objevilo i něco dalšího - vedle lva byly na losech i slovanské lipové ratolesti, na první pohled zvlášť pěkně viditelné u 34. a 35. loterie, Také dvojnásobný slosování zůstalo zachováno. Poslední dva tahy se však konaly jen v roce 1944. Pro rok 1945 bylo sice s tímto principem také počítáno, ale nakonec se uskutečnilo jen slosování jedno. V pořadí již 38. „národní“ dobročinná loterie měla být původně realizována 7. června 1945, ale tah byl po osvobození přeložen až na 6. prosince. S velkou radostí byl německý text přerazítkován označením Československé republiky obdobně jako u losů třídních loterií. První poválečná emise státní dobročinné loterie byla slosována až 6. června 1946. Měla pořadové číslo 39, výher 61 222 a jednu prémii za celkové dva miliony. První cenou bylo 200 000 korun. A zvláštnosti této emise? Ty byly hned tři. Při 600 000 vydaných losech to byla především nová cena losu, která již neodpovídala podmínkám roku 1919 a činila dvojnásobek - 10 korun (s označením K). To také bylo jednou z příčin druhé zvláštnosti - neuvěřitelného trojnásobného výnosu nejlepší předválečné loterie - celkem 3 129 118,10 korun! Zcela jistě však výsledek nezpůsobila jen cena losu, ale základní účel této dobročinné loterie, jímž byla obnova Lidic a Ležáků, jakož i jiných

míst zničených okupanty. Především tento motiv zřejmě vyvolal velkou hráčskou účast, zhruba jedenapůlkrát vyšší, než bývalo průměrně zvykem. Uvedený tah navíc vstoupil do loterijní historie jako slosování s nejvyšší dosaženou tržbou státní dobročinné akce vůbec, Poslední zvláštností uvedené emise byl rub losů - tištěný na levé polovině česky a na pravé slovensky.

Poválečnou dobročinnou loterii si oblíbili také prodavači.

Zatímco losy Čs. třídní loterie nebylo možné v roce 1947 vrátit, u Státní dobročinné loterie to možné bylo, a to dokonce i těsně před samým tahem.

Z loterijních statistik se většinou dozvídáme jen údaje o průběhu a výsledcích losování, ale téměř nic o jejich skutečném právním a organizačním vzniku, který někdy zabral i rok až dva přípravných prací. Vše potřebné se nejdříve odehrávalo na schůzích správního sboru Loterního ředitelství a na ministerstvu financí, později i na jiných ministerstvech, kterých se loterie nějakým způsobem dotýkala. Tak například idea loterie týkající se znovuvybudování Staroměstské radnice se poprvé objevila již v roce 1947, kdy byla

posuzována žádost města Prahy o dobročinnou loterii na jmenovaný účel. Návrh se však nesetkal s úspěchem a pro naléhavější akce byl odložen. Již počátkem roku 1947 požádal Čs. červený kříž, aby 43. státní dobročinná loterie byla uspořádána v jeho prospěch a bylo mu vyhověno - tah se uskutečnil více než rok od počátečních prací 10. června 1948. Účastnili se jej za Čs. červený kříž jeho ústřední ředitel ing. Bím a ředitel Cabicar a za

ministerstvo financí ministerský rada dr. Lebeda.

20. dubna 1949 se 326. schůze správního sboru zabývala grafickým návrhem losu s vyobrazením Národního muzea, jejímž účelem byla dostavba druhé budovy této instituce, se samozřejmě podstatně pozdějším slosováním.

V pořadí 45. státní dobročinnou loterii s názvem Národ - Praze pro obnovení

Staroměstské radnice s tahem 9. června 1949 byla realizována původní zamítnutá žádost Prahy z roku 1947. Tedy prakticky až po dvou letech. V té době padla i další hranice cen losů Státní dobročinné loterie - z původních 5 korun v roce 1919 dosáhla až na korun 20.

30. srpna 1949 předložil schůzi sboru svůj návrh Spolek pro postavení pomníku Bedřicha Smetany v Praze žádající, aby mu k tomuto účelu byla vyčleněna 47. státní dobročinná loterie.

Žádosti bylo vyhověno s tím, že byl vydán souhlas na loterii o 300 000 losích po 20 Kčs s tahem 8. června 1950 a se stejným herním plánem, jaký měla 46. státní dobročinná. Správní sbor se však nezabýval jen záležitostmi přípravy losů a loterií. Tak například na stejné schůzi byla na programu žádost Vlasty Jarešové o povolení k pouličnímu prodeji losů státní dobročinné loterie, které každým rokem bezproblémově získávala. Tentokrát však neuspěla. Bylo

rozhodnuto, aby se této aktivity ujal Komunální podnik hl. m. Prahy. Důvod byl jasný - Vlasta Jarešová byla soukromnicí. Další bod porady se týkal s. Vodičky z Loterního ředitelství, který v rámci akce „Zlepšovací návrhy“ podal celkem tři nové náměty, jež v dobročinné loterii znamenaly úsporu 848 kg papíru, což v tehdejších cenách činilo 46 344 Kčs, Z následného zápisu výboru KSČ a ROH vyplynulo, že: návrhy byly přijaty s radostí a vedení doporučeno, aby byl s. Vodička odměněn. Na další schůzi v lednu 1950 bylo zase rozhodnuto, aby los č. 000001 47. dobročinné loterie ve prospěch Smetanovy pětiletky pro postavení pomníku Bedřicha Smetany v Praze byl ve vkusném albu předán jako dar přímo ministru školství dr. Zdeňku Nejedlému. (Los možná některý český sběratel má ve své sbírce.) Na závěr ještě správní sbor odsouhlasil, aby se pouličního prodeje losů dobročinné loterie ujala Ústřední jednota

invalidů v Praze a nikoli Komunální podnik. V říjnu 1950 padaly i návrhy na přejmenování Státní dobročinné loterie. Lépe by prý vyhovovalo slovem „národní“ zastříti, že se jedná o dobročinnost, která již přece nemá v nové společnosti místo, když tyto úkoly nyní plní stát. Návrh neprošel, protože slovo „národní“ bylo používáno za protektorátu. Následující schůze správního sboru řešila další pomník v pořadí, významnější, ne-li nejvýznamnější, generalissima Stalina. Kupodivu v tomto případě nebyl návrh vůbec schválen a 48. dobročinná loterie, které se měla akce týkat, nebyla Stalinovi věnována. V loterijních statistikách je u jejího čísla napsáno ve prospěch Zoologické zahrady v Praze, která o ni požádala. (Vysvětlení materiály neposkytují, ale patrně se ministerstvu financí zdálo trapné, aby pomník v té době nejposvátnější osoby byl hrazen z tak „nízkých zdrojů“, jakými jsou prostředky loterie.

(pokračování příště)